



FORNEBU
UTVIKLING
OG ETTERBRUK

FORNEBU: Områdesenter og grendesentre

**SAMLOKALISERING
SAMBRUK
SAMHANDLING**



BÆRUM KOMMUNE
RÅDMANNEN

**FRA BLANKE ARK TIL EN HARMONISK BYDEL,
HVOR MENNESKETS ØNSKER OG BEHOV SETTES I SENTRUM**



Over: Vakkert fjordlandskap før oktober 98.

FOTO: FJELLANGER WIDERØE

Under: Illustrasjon av planen som er lagd til grunn for KDP2.

Det hører med til sjeldenhetene at en norsk kommune får i fanget oppgaven med å tilrettelegge for utvikling av en ny by – i dette tilfelle en omdanning av gamle Fornebu flyplass til bo – og arbeidssted for nær 40.000 mennesker. Mens 20.000 arbeidstagere først og fremst trenger gode transportmuligheter til sin arbeidsplass på Fornebu vil de fremtidige bosatte – i alt rundt 15.000 mennesker – trenge all den offentlige og private service som er nødvendig for trivsel og velferd i dette nye lokalsamfunnet. Utfordringen ligger i at intet av dette ligger der i dag men skal på plass i løpet av de 10–15 år det tar å bygge ut 6000 boliger på Fornebu.

Hvilke grep som må gjøres for at service og tjenester skal komme på plass i tide er fortsatt forbundet med en viss usikkerhet. Uansett ligger det en utfordring i å dempe kostnadsnivået for etablering av offentlige og private tilbud uten at dette går ut over kvaliteten på tilbudet. Dersom felles bruk av lokaler og uteareal kan gi brukerne et mer helhetlig og lettere tilgjengelig tilbud samtidig som kostnader reduseres, vil dette være et mål å strekke seg etter.

For å kartlegge muligheter ble det i 1999 nedsatt en tverrfaglig arbeidsgruppe i Bærum kommunes administrasjon med mandat å vurdere muligheter for samlokalisering og sambruk av offentlige bygg og anlegg på Fornebu. Arbeidsgruppen – som på flere måter gjennomførte et banebrytende arbeid – la frem en sluttrapport høsten 2000 der det ble illustrert hvordan en arealeffektiv samlokalisering og sambruk kunne gi betydelige innsparinger under forutsetning av at ulike partsinteresser fant frem til praktiske samarbeidsløsninger.

Arbeidet i samlokaliseringsgruppen er nå blitt ført videre av en prosjektgruppe med oppgave å konkretisere et program for de offentlige bygg og anlegg som skal innpasses i de respektive grendesentre og områdesenteret på Fornebu. Gruppen har gått gjennom en rekke problemstillinger av betydning for å kunne lykkes både med sambruk av bygninger og med koordinering av tjenestetilbudet overfor fremtidige innbyggere i området. Gjennom arbeidet har deltagerne vist stor evne til å se nye muligheter på tvers av fag og tradisjonell sektortenkning. Gruppen peker på viktige organisatoriske og praktisk spørsmål som må følges opp dersom en skal lykkes i gjennomføringen av intensjoner om gode og helhetlige servicetilbud og tjenester innefor rammen av en effektiv ressurs – og arealutnytting på det fremtidige Fornebu.

Prosjektgruppen har bestått av følgende representanter fra ulike tjenesteytende avdelinger i kommunen: Hans Kristian Lingsom og Pedro Ardilla (Rådmannen), Trine Hamre Bendixen, Dag Leween Stien og Johannes Michielsen (Levekår), Johannes Helle og Ståle Nuland, (Barn og unge), Geir Aasgaard og Randi Mollan Bølset (Bistand og omsorg), Bjarte Nygård Bjørndal, Bærum kirkelige fellelsråd), Ketil Krostad (Eiendomsforvaltningen), Asbjørn Moen, Eget firma (prosjektrådgiver og sekretær)

Hans Kr. Lingsom
(gruppens leder)

Asbjørn Moen
(gruppens sekretær)

INNHold

	side
1. SAMMENDRAG	4
2. INNLEDNING	6
3. DEFINISJONER	6
4. SAMBRUK OG SAMLOKALISERING AV KOMMUNALE BYGG OG ANLEGG PÅ FORNEBU	6
5. SOSIAL INFRASTRUKTUR OG SAMFUNNSTJENESTER FORNEBU	7
6. INVESTERINGSRAMMER	7
7. ORGANISERING OG SAMHANDLING	8
8. FORNEBU OMRÅDESENTER Innhold og premisser for utforming	8
9. GRENDESENTER Profil og innhold	11
9.1 FORNEBUTÅRNET GRENDESENTER	
9.2 STORØYA GRENDESENTER	
9.3 OKSENØYA GRENDESENTER	
9.4 GRENDESENTER MED BARNESKOLE (tabell)	
9.5 HUNDSUND GRENDESENTER	
9.6 HOLTEKILEN GRENDESENTER	
9.7 GRENDESENTER MED UNGDOMSSKOLE (tabell)	
10. OPPFØLGINGSPROSJEKTER	15
10.1 Eldresenter og boliger med service	
10.2 Familiesentraler. Samlokalisering og samhandling mellom barnehager og helsestasjoner i grendesentre.	
10.3 Hvordan kan grendesentrene bygninger og utearealer utformes for å tilfredsstille brukerne?	
10.4 Hvordan organisere brukermedvirkning og brukerstyring av tjenester og tilbud på Fornebu?	
10.5 Informasjon og tjenesteyting i Servicetorg.	
10.6 Samhandling i grendesentre – utvikling av holdninger – «trening i samhandling».	
10.7 Forebyggende oppvekstarbeid i grendesentre.	
10.8 Visjonen for planleggingen	
11. VIDERE ARBEID	18
11.1 Oppfølgingsprosjekter	
11.2 Oppfølgingskonferanser	
VEDLEGG:	
Notat Fornebu områdesenter	
Notater oppfølgingsprosjekter	

1. SAMMENDRAG

Samlokaliseringsgruppen har tidligere utarbeidet et program med kostnadsanslag for områdets Sosiale infrastruktur og lagt forutsetninger for sambruk og samhandling i de 5 grendesentrene og i områdesentret. Denne rapporten går et trinn videre i å konkretisere hvordan grendesenter og områdesentertanken kan gjennomføres. Program for sosial infrastruktur med dets kostnadsrammer og ideen om sambruk og samhandling ligger fast.

Grendesentrenes profil og innhold er beskrevet i egne avsnitt og sammenstilt i 2 tabeller, Grendesenter med barneskole og Grendesenter med ungdomsskole. Grendesentrene vil innholde de funksjonene som framgår av tabellene, men i forskjellig grad og med forskjellig innhold avhengig av lokale forutsetninger.

Fornebu områdesenter blir hele områdets møteplass med tjenester, tilbud og aktiviteter for hele befolkningen. I sentret vil vi finne blant annet daglighandel, detaljhandel, legesenter, bank, postkontor, kafé, restaurant, selskapslokaler, aktivitetssenter, bibliotek, kulturarenaer, eldresenter, helsestasjon, kirke, ungdomskafé, kommunal lokaladministrasjon og nærpoliti. I tillegg til kommunale og andre offentlige tilbud skal det være tilbud og aktiviteter i regi av private og frivillige lag og organisasjoner i områdesentret. Hvis det skal bli plass til alle disse funksjonene innenfor en overkommelig areal- og kostnadsramme, må sambruk og samhandling stå sentralt i det videre arbeid med områdesentret.

Vel vitende om at vi står overfor en utbygging over en 10–12 års periode med rundt 15 000 innbyggere og 15–20 000 arbeidsplasser, vil det skje endringer i rammer og forutsetninger som kan påvirke sentrenes profil og innhold. Denne rapporten legger imidlertid et grunnlag for å starte programmering og prosjektering av områdesentret og det første grendesentret. Her som i andre sammenhenger, er det viktig å huske at planleggingens viktigste oppgave er å legge et grunnlag for å håndtere usikkerhet og nye forutsetninger uten at helhetsbildet forsvinner.

Lokaler og anlegg til skole vil utgjøre hoveddelen av grendesentrene. Utfordringen vil være å utforme sentrenes totale fasiliteter slik at grunnlaget for god læring legges og at de øvrige grendesentertilbudene og aktivitetene finner sin plass. Innenfor investeringsrammen er det rom for et påslag på skolerammen på 15%. Disse 15% kan brukes til å utforme skolens lokaler og anlegg og bygge/anlegge tilleggsarealer slik at vi får et grendesenter hvor sambruk og samhandling for tilbud og aktiviteter blir realisert.

Mange kommunale tjenester skal samhandle innenfor grendesentret. Dette er tjenester som tradisjonelt har sin forankring i kommunal sektororganisering. Skal vi lykkes i grendesentrene, må vi skape lokale organisasjonsmodeller som gir helhetsløsninger når det gjelder arealbruk, tjenesteyting og økonomi. Det er nærliggende å tenke seg at grendesentrene med sitt mangfold av tjenester og aktiviteter, må ha en felles ledelse og en felles økonomi. Grendesentrene krever og gir mulighet for samhandling på tvers av faggrupper. Dette kan være enklere på papiret enn i virkeligheten – grendesentrene kan bli en arena hvor vi trener i og lykkes med tverrfaglig samhandling.

Med grunnlag i det arbeidet gruppen har gjort, er det lagt rammer for den konkrete programmering og planlegging av de enkelte grendesentrene og områdesentret. Hvordan grendesentrenes bygninger og arealer skal utformes for å imøtekomme brukernes behov gjennom sambruk og samhandling, vil stå sentralt i det videre arbeid. Gruppen vil anbefale at det i tillegg arbeides spesielt med noen prosjekter. Disse er:

1. Familiesentraler i grendesentrene.
2. Forebyggende oppvekstarbeid i grendesentre.
3. Brukermedvirkning og brukerstyring av tjenester og tilbud på Fornebu.
4. Informasjon og tjenesteyting i Servicetorg
5. Område og grendesenterorganisering
6. Samhandling i grendesentre – utvikling av holdninger – «trening i samhandling».

Den rapporten som foreligger må først og fremst betraktes som en plattform for bredere diskusjon innad i organisasjonen både på administrativt og politisk plan. Når en slik diskusjon er gjennomført, kan det være aktuelt å presentere utfordringene på Fornebu for et bredere publikum der både private og andre offentlige organer og instanser kan være med å gi rammebetingelser for utprøving av nye former for organisering av offentlig og privat tjenesteyting. Med dette som bakgrunn, foreslås at det gjennomføres konferanser i to trinn – først en internt med sikte på bredere forankring av utfordringene i Bærum kommunes organisasjonen og deretter en bred anlagt konferanse med deltagelse fra brukere samt fra privat og offentlig tjenesteyting.

SAMLOKALISERING, SAMBRUK OG SAMHANDLING



Barn som leker på stranda på Fornebu inviterer til samhandling.

FOTO: ARDILA

2. INNLEDNING

Direktørmøtet har gitt prosjektgruppen følgende mandat: «Utarbeide forslag til utbyggingsprogram for grendesentrene og områdesentret samt foreslå alternative organisasjonsmodeller for drift og vedlikehold der dette anses som nødvendig.»

Prosjektgruppen har så langt arbeidet mest med profil og innhold i sentrene. Gruppen har i tillegg arbeidet med å kartlegge de mest kritiske oppfølgingsprosjektene for å lykkes i arbeidet med samlokalisering, sambruk og samhandling på Fornebu.

Samlokalisering

La oss komme bort fra begrep som «mine» bygg. Nye ideer krever nye tankemodeller. La oss gjøre et eksperiment der vi alle har rettigheter i alle offentlige bygg. Ja ikke bare rettigheter, men plikt til å tenke våre tjenester plassert i andres bygg. Ja alle! Hva kan skolen ha på eldresenteret? Skjønner du? Vi hører allerede ideene komme myldrende.

Denne rapporten er en første delrapport fra gruppen. Prosjektgruppens arbeid er en viktig del av den tverrfaglige planlegging og utbygging av Fornebu og en arena for samhandling på tvers av sektorer og fag. Rapporten presenterer et utkast til profil og innhold i grendesentrene og områdesentret og beskriver viktige oppfølgingsprosjekter.

Møteplassen

er det stedet der folk møtes. Ikke fordi de nødvendigvis kjenner hverandre, men kanskje nettopp fordi de ikke kjenner hverandre. Møteplasser skal inneha kvaliteter som gjør at vi stopper opp, at vi ønsker å bli en stund, at vi opplever noe. Alene eller sammen.

3. DEFINISJONER

Leseren vil i rapporten møte ord og uttrykk som kan være ukjent. Her kommer derfor definisjonen på noen slike.

SOSIAL INFRASTRUKTUR: Offentlige og private bygg og anlegg som skoler, kulturbygg, idrettsanlegg, barnehager, områdesenter og lignende.

SAMFUNNSTJENESTER: Offentlige og private tjenester til innbyggerne som skoletilbud, helsetjenester, ungdomstilbud, bibliotek og lignende.

GRENDESENTER: Lokalt senter med skole, idrettsanlegg, bibliotek, ungdomskoler, kafé, møtelokaler etc. med mange offentlige tjenester og et møte- og aktivitetssenter for innbyggerne i området.

UNGDOMSKAFÉ: Kafé drevet av og for ungdommen selv.

BLACK-BOX SCENE: Kulturlokale uten fast scene og amfi for fremføring av ulike kulturformer.

IKT-KAFÉ: Tilbud i tilknytning til bibliotek hvor datamaskiner stilles til disposisjon for besøkende med internett, e-mail og andre datatilbud.

FAMILIESENTRAL: En møteplass for barnefamilier i et området med helsestasjon, åpen barnehage og andre tilbud.

SERVICETORG: Sted hvor innbyggerne får informasjon, veiledning og enkel saksbehandling fra det offentlige.

4. SAMBRUK / SAMLOKALISERING AV KOMMUNALE BYGG/ANLEGG PÅ FORNEBU

En tverrfaglig arbeidsgruppe (Samlokaliseringsgruppen) med oppgave å vurdere samlokalisering og sambruk ble nedsatt i direktørmøtet 12.oktober 1999. Gruppen la fram sin rapport 16.august 2000. Prosjektgruppens arbeid startet der samlokaliseringsgruppens arbeid sluttet og er derfor en videreføring av arbeidet med planlegging og utbygging av sosial infrastruktur og samfunnstjenester på Fornebu. For å sikre og vise forankringen og kontinuiteten gjen-gis nedenfor utdrag fra sammendraget i rapporten av 16.august 2000.

«En tverrfaglig arbeidsgruppe ble nedsatt for å vurdere muligheter for sambruk og samlokalisering av kommunale bygg og anlegg på Fornebu. Hensikten var å få et grunnlag for erverv av kommunal grunn samt føringer til videre programmering og prosjektering av kommunale bygg og anlegg samt kirkebygg.

Visjonen for utbygging av Fornebu er å sette mennesket i sentrum. Arbeidsgruppen er av den oppfatning at sambruk og samlokalisering av kommunale funksjoner kan berike grendesentrene og områdesentret, samt at det kan forbedre sosial kontakt mellom individer og grupper.

Arbeidsgruppen fikk midt i arbeidsperioden et notat fra rådmannen med direktiv om å se på arealbesparelser innenfor en spennvidde på 10–50%.

Arbeidsgruppen har vurdert ulike sambruksmodeller med arealbesparelser fra opprinnelig innmeldt behov (0%) til særdeles høy grad av samlokalisering (50% sambruk). Arbeidsgruppen har kommet frem til at den kan anbefale inntil høy grad av sambruk som ligger på 30% sambruk.

Dette gir et redusert samlet arealbehov for bygninger (BRA) på 74 800 kvm og tomteareal (inkludert oppholdsareal utendørs) på 212 dekar. (Opprinnelig var innmeldte behov på BRA på 90 200 kvm og tomteareal på 307 dekar når utendørs arealer for lek og idrett er trukket ut.) Selv om det hefter usikkerhet omkring tallverdiene i denne rapport viser analyser at tomteervervet kan reduseres med størrelsesorden 30 % og investeringer i bygning og tomteareal vil kunne reduseres i størrelsesorden 20%.

Foreløpige beregninger viser at årlig investeringsramme øker raskt til xxx millioner kroner allerede etter 2. byggeår. Årlig investeringsramme vil avta noe de siste årene, ned mot xxx millioner kroner i en utbyggingsperiode på 10 år. Behovet for barnehager er imidlertid større enn tidligere antatt. Det må derfor arbeides med å få regulert inn flere 4 avdelings barnehager slik at antallet kan økes fra 10 til 14 barnehager, vurdert ut fra dagens erfaringstall.

På bakgrunn av elevprognoser for de nærmeste 5 årene og sprenget kapasitet i dag hos nærliggende skoler er det behov for at første barneskole må stå innflyttingsklar høsten 2004.

I oppstarten bør elevprognosene for skoleutbygging legges til grunn. Videre utbyggingstakt og volum, vil som vist i denne rapporten, være avhengig av den demografiske utviklingen på Fornebu.

Arealbehovet til en videregående skole på Fornebu er ikke omtalt i denne rapporten. Akershus fylkeskommune vil bli invitert til det videre arbeidet med sambruk og samlokalisering på Fornebu.

I det videre planarbeidet (programmering og prosjektering) av grendesentre og områdesenter er det viktig at organisering og drift vektlegges for å få sambruksmodellen til å fungere. Brukergruppene må tidlig involveres i den videre planleggingen. Det er viktig å presisere at ved utbygging av grendesentrene og områdesenteret må alle planlagte funksjoner realiseres samtidig, ellers vil kvaliteten i sambruksmodellen bortfalle og rammene for ressursbruk øke sterkt for den funksjonen som ønskes realisert. Hvis enkeltelementer endres eller bortfaller, vil det være nødvendig å gå tilbake og se på helheten på nytt.

Momenter for det videre arbeid

I arbeidet med utbygging av kommunale bygg og anlegg på Fornebu er det viktig å sikre et tverrfaglig samarbeid i den videre prosessen. Brukerne må også delta i den videre prosessen, og alle må bidra med å tenke helhetlig for å oppnå gode løsninger. Utforming av et samhandlingskart tidlig i planprosessen vil kunne være et viktig verktøy for å oppnå en effektiv drift og god koordinering av de ulike kommunale tjenester, kirkelige aktiviteter og kulturelle opplevelser på Fornebu.

Gruppen vil presisere at det ved samlokalisering er viktig at alle funksjoner som planlegges blir realisert samtidig, ellers vil kvaliteten i sambruksmodellen bortfalle og rammene for ressursbruk sterkt øke for den funksjonen som bli realisert.

Det er behov for å vurdere nærmere driftsmodell, parkeringsareal, tomteutnyttelse, infrastruktur, demografi og framtidig utviklingsmuligheter, før rammer for bygningsareal og tomtestørrelse settes.

Det vil kunne utvikle seg en betydelig usikkerhet omkring hvilke målgrupper som kommer til å bosette seg på Fornebu. Det anses som viktig at kommunen klarer å styre den kommende demografiske utviklingen i området slik at den gjenspeiler dagens innbyggerprofil i Bærum.

For å oppnå en variert bosetning anbefaler arbeidsgruppen at det utredes nærmere både hvilke virkemidler som kan være mulig å utforme og hvilke virkemidler som Bærum kommune bør iverksette på Fornebu. Bruk av virkemidler bør vurderes flere ganger i den etappevise utbyggingen. Ulike sett av virkemidler bør vurderes iverksatt for å motvirke de eventuelle avvik som vil kunne oppstå mellom ønsket demografi og oppnådd bosetning. En styrt demografisk utvikling vil kunne føre til en bedre planlegging, tilrettelegging og utforming av de kommunale tjenestetilbud .

Visjonen for utbygging av Fornebu er «Menneske i sentrum». Arbeidsgruppen vil anbefale at det ansettes et «områdeombud» som organiserer og hjelper de nye beboerne til rette på Fornebu. Denne funksjonen ble benyttet ved utbygging av Bærums Verk og ga tilfredsstillende resultater. Det bør vurderes om områdeombud bør innarbeides i utbyggingsavtalene.»

5. SOSIAL INFRASTRUKTUR OG SAMFUNNSTJENESTER PÅ FORNEBU

I kommunedelplanen for Fornebu er det lagt til grunn at det kan bli behov for å bygge 5 grendesentre på Fornebu, 3 med barneskole og 2 med ungdomsskole og 1 områdesenter.

Samlokaliseringsgruppen har tidligere utarbeidet et program med kostnadsanslag for områdets Sosiale infrastruktur og lagt forutsetninger for sambruk og samhandling i de 5 grendesentrene og i områdesentret. Denne rapporten går et trinn videre i å konkretisere hvordan grendesenter og områdesentertanken kan gjennomføres. Program for sosial infrastruktur med dets kostnadsrammer og ideen om sambruk og samhandling ligger fast.

Planarbeidet så langt har basert seg på at de tre barne-skolene skal inngå i Fornebutårnet, Storøya og Oksenøya grendesenter. Denne forutsetningen er lagt til grunn i denne rapporten, men det kan av økonomiske og praktiske grunner være riktig at noen grendesentre i en kort overgangsperiode må huse så vel barnetrinnet som ungdomstrinnet.

Vel vitende om at vi står overfor en utbygging over en 10–12 års periode med rundt 15 000 innbyggere og 15–20 000 arbeidsplasser, vil det skje endringer i rammer og forutsetninger som kan påvirke sentrenes profil og innhold. Denne rapporten legger imidlertid et grunnlag for å starte programmering og prosjektering av områdesentret og det første grendesentret. Her som i andre sammenhenger er det viktig å huske at planleggingens viktigste oppgave er å legge et grunnlag for å håndtere usikkerhet og nye forutsetninger uten at helhetsbildet forsvinner.

6. INVESTERINGSRAMMER

I samlokaliseringsgruppens anslag for investeringsbehov for Fornebu er det lagt til grunn en byggekostnad for barne- og ungdomsskolene.

Lokaler og anlegg til skole vil utgjøre hoveddelen av grendesentrene. Utfordringen vil være å utforme sentrenes totale fasiliteter slik at grunnlaget for god læring legges og at de øvrige grendesentertilbudene og aktivitetene finner sin plass. Innenfor investeringsrammen er det rom for et påslag på skolerammen på xx %, xxx mill kr for grendesentrene. Disse xx% kan brukes til å utforme skolens lokaler og anlegg og bygge/anlegge tilleggsarealer slik at vi får et grendesenter hvor sambruk og samhandling for tilbud og aktiviteter blir realisert.

Et grendesenter får ut fra dette en gjennomsnittlig investeringsramme, byggekostnad, på xxx mill kr (2000 kr). Byggekostnaden for en 4-avdelings barnehage er anslått til xxx mill kr. Når barnehager nå blir bygd i tilknytning til grendesentre, vil tilsvarende beløp tilføres grendesentrene.

Områdesentret har i samlokaliseringsgruppens anslag en

investeringsramme, byggekostnad, på xxx mill kr (2000 kr) inklusive administrasjonsbygg for kommunale tjenester.

7. ORGANISERING OG SAMHANDLING

Grendesentertanken åpner for nye muligheter og stiller oss overfor nye utfordringer når det gjelder samhandling og organisering.

Mange kommunale tjenester skal samhandle innenfor grendesentret. Dette er tjenester som tradisjonelt har sin forankring i kommunal sektororganisering. Skal vi lykkes i grendesentrene må vi skape lokale organisasjonsmodeller som gir helhetsløsninger når det gjelder arealbruk, tjenesteyting og økonomi. Det er nærliggende å tenke seg at grendesentrene med sitt mangfold av tjenester og aktiviteter, må ha en felles ledelse og en felles økonomi. Grendesentrene krever og gir mulighet for samhandling på tvers av faggrupper. Dette kan være enklere på papiret enn i virkeligheten – grendesentrene kan bli en arena hvor vi trener i og lykkes med tverrfaglig samhandling.

Grendesentrene er til for de omlag 15 000 innbyggerne som skal bo på Fornebu. I grendesentrene møter de kommunale tjenesteyterne, et sted de kan knytte sin Fornebu-identitet til, et sted der de kan utvikle sin kreativitet og sine evner, et sted de bare vil være etc. etc. Innbyggere som flytter inn, kanskje etter at grendesentrene er bygd, skal gis innflytelse på sentrets aktiviteter og innhold. Det skal gis plass og rom til det mangfold av lag og organisasjoner som er like viktige tilretteleggere for fritid og aktivitet som de offentlige tjenesteyterne. Vi må også ta opp og ta standpunkt til om og hvordan private kommersielle tjenesteytere og tilretteleggere skal inviteres inn i grendesentrene som samarbeidspart. Utbyggingen av Fornebu er en av de største byutviklingsoppgavene som er gjennomført i Norge. Det skal bygges på ubebygget mark og det skal bygges over lang tid. Det gir utfordringer og muligheter som er nye i Norge. Dette åpner for nye modeller for organisering av planlegging og utbygging, det åpner for nye modeller for lokal tilrettelegging for og samhandling med nye innbyggere og arbeidstakere og det åpner for nye modeller for lokal organisering av offentlig tjenesteyting både for området som helhet og for grendesentrene og områdesentret.

Fornebu kirke skal bli et landemerke hvor kirke og menighet skal ha lokaler til gudstjenester og seremonier, diakoni og annet menighetsarbeid, konserter og administrasjon. Kirkens basisarealene kan begrenses til 1000 m². I tilknytning til dette arealet vil det ligge vel 3000 m² til sambruk mellom kirke/menighet, kommunale til-

bud og tjenester for øvrig. Kirkerommet som til daglig gir plass til 500, kan utvides til 1000 sitteplasser og vi får en sal med plass til 1000 tilhørere som kan benyttes til større arrangementer som for eksempel konserter. Utvidelsesarealene kan være kafeteria og oppholdsrom for eldresentret om dagen, menighetssal på kvelden eller forsamlingsal for lag og organisasjoner. Fornebu kirkegård planlegges anlagt på Oksenøya.

Områdesentret vil få mange kultur og fritidstilbud. Sambrukstanken vil innebære at fritidsaktivitetene delvis vil foregå i spesiallokaler, men i like stor grad i sambrukslokaler. Funksjonshemmede vil få fritidstilbud i spesielt tilrettelagte lokaler, men like viktig er at det legges til rette slik at de kan ta del i de tilbudene og aktivitetene som for øvrig foregår i sentret. Sentret bør få et «Black-box» scene i tillegg til at sentret må få sambrukslokaler som egner seg som øvingslokaler. Et viktig fritidstilbud for ungdom vil være en ungdomsdrevet Ungdomskafé.

Fornebus 15000 innbyggere trenger et godt biblioteks-tilbud og det får de i Fornebu-biblioteket. Biblioteket vil bære preg av IT satsingen på Fornebu og ha et godt data- og Internett-tilbud. Servicetorget med offentlig service og tjenesteyting kan legges til biblioteket. Trygdeetat, aetat og sosialkontor har inngått en samarbeidsavtale om etablering av et felles servicetilbud på Fornebu og dette vil høre hjemme i Servicetorget. Områdets ombud vil naturlig ha sitt daglige tilhold her i Servicetorget.

Mange av områdets eldre vil være flittige brukere av grendesentrene, men her i områdesentret vil vi finne vi et spennende eldresenter. Eldresentrene er viktige ledd i kommunens forebyggende eldreomsorg og bidrar til å

hindre isolasjon og holde de eldre i aktivitet så lenge som mulig. Eldresentret vil tilby foredrag, dans, trim, turer, data, forming og andre servicetilbud. Eldresentrets kafeteria vil bli et populært samlingssted og eldresentrets brukere vil sikkert bli hyppige gjester på biblioteket. Når Eldresentret «stenger» på ettermiddagen, vil lokalene kunne tas i bruk av for eksempel lokale lag og organisasjoner til forskjellige aktiviteter på kveldstid

Områdesentret bør inneholde en helsestasjon for hele Fornebu med spesialiserte og ressurskrevende tjenester. Grendesenter-tanken betyr at det i fortsettelsen også må sees på om det er helsetjenester i tillegg til skolehelsetjenestene, som bør legges til grendesentrene. Helsetjenesten vil være en viktig sam-arbeidspart i Familiesentralene og helsetjenester i grendesentrene vil gi brukerne større nærhet til tjenestene. Disse fordelene må avveies mot eventuelt økt ressursbehov ved en slik oppsplitting av tjenestene. Både i områdesentret og i grendesentrene kan det være naturlig å samarbeide med fylkets tannhelsetjeneste og private legesentre. Områdesentret skal ha et allsidig tilbud av private handelsfunksjoner. Med utgangspunkt i 14.000 innbyggere og 15.000 arbeidsplasser vurderte Sentrumsutvikling AS i 1996 behovet til å være min. 10.400 kvm for å dekke innbyggernes behov for dagligvarer og «dagligvarepregede faghandelsvarer». Et øvre alternativ 2 på 17.200 kvm tok sikte på «full service» i tilfelle utbyggingen overstiger forutsetningene. De to alternativene forutsetter at offentlige tjenester på kommunalt og andre nivåer kommer i tillegg. Siden KDP-2 har signalisert at områdesentret skal ha «blandede» funksjoner, bør det også inngå private kontorfunksjoner i sentret.

Det vises for øvrig til eget vedleggsnotat.



En mulig måte å utforme områdesentret.

TEGNINGER: DIV A ARKITEKTER AS.

8. FORNEBU OMRÅDESENTER - Innhold og premisser for utforming

Fornebu områdesenter blir hele områdets møteplass med tjenester, tilbud og aktiviteter for hele befolkningen. I sentret vil vi finne blant annet daglighandel, detaljhandel, legesenter, bank, postkontor, kafé, restaurant, selskapslokaler, aktivitetssenter, bibliotek, kulturarenaer, eldresenter, helsestasjon, kirke, ungdomskafé, kommunal lokaladministrasjon og nærpolti. I tillegg til

kommunale og andre offentlige tilbud skal det være tilbud og aktiviteter i regi av private og frivillige lag og organisasjoner i områdesentret. Hvis det skal bli plass til alle disse funksjonene innenfor en overkommelig areal- og kostnadsramme, må sambruk og samhandling stå sentralt i det videre arbeid med områdesentret.

Samlokaliseringsgruppen har vist at et normvurdert arealbehov på over 12 000 m² for kommunale tilbud, kan reduseres til 8 000 m² hvorav 3 100 m² er sambruksarealer:

Områdesenter	Opprinnelig	Basisareal	Sambruksareal	Mulig plassering
1. Barn og unge				
Barnehage/menighetsarbeid	417	400		Inngang fra grøntareal
Ungdoms-/fritids.	1 500	1 000		Inngang fra grøntareal
2. Bistand og omsorg				
Eldresenter	1 000	500		1. og 2. etg.
3. Levekår				
Bibliotek	4 500	1 500		1. og 2. etg.
Utstillingslokale/billedkunst	100			Under, 1. og 2 etg.
Framføringsarena/teater	500	500		Torget i 1 etg.
Øvingsrom kultur	100			Under, 1. og 2 etg.
Kunstgalleri	100			Under, 1. og 2 etg.
6. B. Kirkelige Fellestid				
Kirke/menighetsarbeid	4 500	1 000		Under, 1. og 2 etg.
SUM	12 717	4 900	3100	

Alle tall er kvm.

Tabell fra Samlokaliseringsgruppens rapport av 16. august 2000.

9. GRENDESENTER – Profil og innhold

Grendesentrenes profil og innhold er beskrevet i egne avsnitt og sammenstilt i 2 tabeller, Grendesenter med barneskole og Grendesenter med ungdomsskole.

Grendesentrene vil innholde de funksjonene som framgår av tabellene, men i forskjellig grad og med forskjellig innhold avhengig av lokale forutsetninger.

9.1 FORNEBUTÅRNET GRENDESENTER KULTUR OG KOMMUNIKASJON

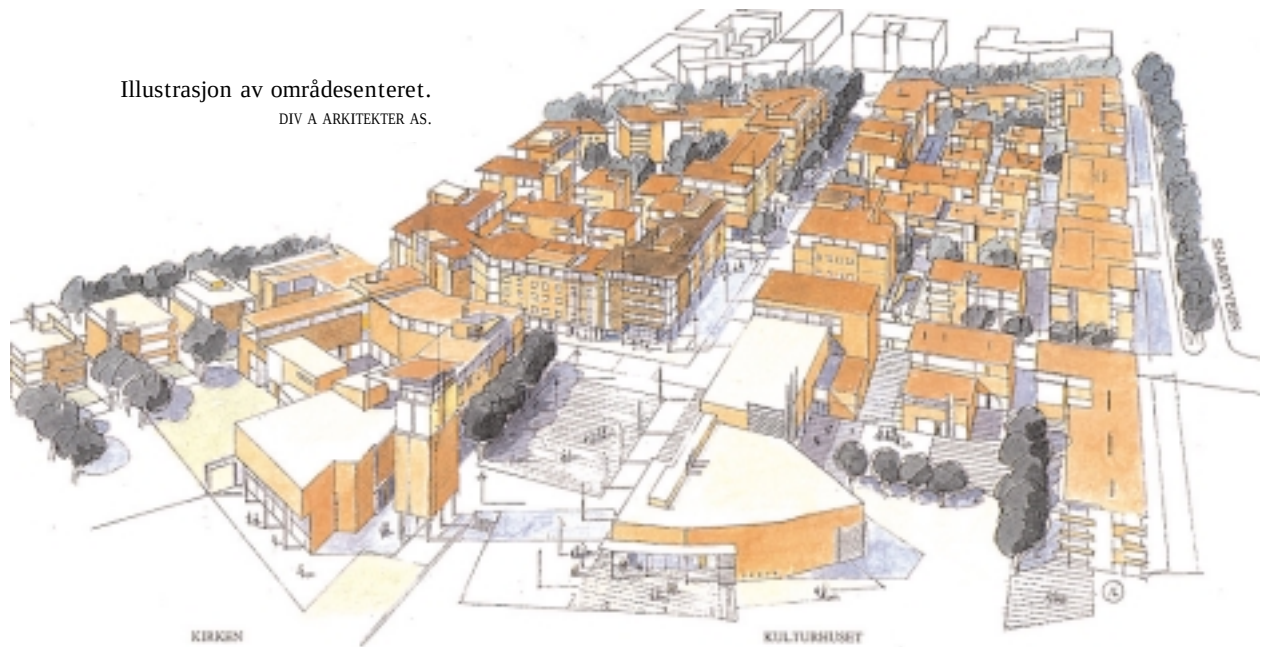
Fornebutårnet grendesenter ligger på den gamle delen av Fornebu. Fred Olsens hangar med omgivelser skal bestå og disse inneholder også bygninger for et eventuelt museum. Telenors hovedkontor og IT Fornebu ligger like ved og mye av den nærmeste boligbebyggelsen vil ha et urbant preg. Grendesentret ber nærmest om å få et preg av kultur og kommunikasjon. Skolen vil ori-

entere seg mot omverden, få et internasjonalt preg og kan bringe videre Fornebu som vår port til utlandet.

Biblioteket bør, som for Storøya og Oksenøya (barne-skolegrendesentrene), være både et bibliotek for skolen og for grendeområdets barn og unge. Grendesentrets IKT profil bør bringes inn i biblioteket ved en IKT-café hvor «naboene» er tungt inne som sponsorer. Biblioteket kan også bli det lokale servicetorg hvor innbyggerne kan få det de trenger av offentlig informasjon.

Fred Olsen hangaren inviterer til det urbane preget og åpner for en spennende mulighet hvis økonomien tillater det. Hangaren kan bli minidrettshallen hvor skolen har sin kropps-øving og hvor idrettsungdom trener og konkurrerer. Spesiell tilrettelegging for basket og «spen-

Illustrasjon av områdesenteret.
DIV A ARKITEKTER AS.



ningssidretter» vil understreke det urbane og gi spennende samarbeidsmuligheter med ungdoms- og fritids-sentrets spenningsaktiviteter.

Grendesentrets lokaler bør legge til rette for øving og fram-føring av dans, musikk og teater i et samspill mellom det som foregår i skoletid og på fritid. Musikk- og kulturskolens kompetanse kan sees i sammenheng med skolens læring i musikk og estetiske fag og gi et tilbud til både dem som har talent og ambisjoner og til dem som bare synes det er gøy. Hangaren åpner for å se på muligheten for å integrere kulturverkstedsaktiviteter inn mot idrett og fritid.

Hvis hangarløsningen ikke er mulig, økonomisk eller av andre grunner, er det også mulig å bringe samhandlingstanken videre i en mer tradisjonell og moderne utforming av grendesentret.

Grendesentret skal bli et senter for alle generasjoner. Grendesentrenes idretts-, kultur- og fritidstilbud må derfor også være attraktive for seniorene. Grendesentret bør være et grendehus for beboeren der de kan leie lokaler til møter og arrangementer, besøke Kafé Tårnet, «rekreere» og treffe folk på torget utenfor.

I arbeidet så langt er det forutsatt at barnehagene skal bygges på egne tomter spredt rundt på Fornebu. Dette

kan være hovedregelen. Samhandling mellom helsestasjon, skolehelsetjeneste og barnehage i Familiesentraler, gir muligheter for godt oppvekstarbeid mot barn i de yngste aldergruppene. Grendesentrene med barneskole bør derfor ha sin familiesentral. Fornebutårnet barnehage kan da i tillegg til vanlige barnehageplasser ha en åpen barnehage som en møteplass for områdets småbarnsforeldre.

Skolefritidsordningen skal ha sin plass i grendesentret.

9.2 STORØYA GRENDESENTER NATUR OG MILJØ

Storøya grendesenter ligger i den landlige delen av Fornebu med korte avstander til friluftsområder, sjøen, reservatene og buffersonen. Bolignærområdene vil ha lavere bebyggelse og grendesentret bør derfor forsterke det «landlige» preget med vekt på natur og miljø.

Skolen bør sette natur og miljø i fokus for læringen og utnytte omgivelsene med fuglereservatene som læringsarena. Utområdene rundt grendesentret og ned mot badeplassen kan få fotballbane, sprettballbane, isflate, trimløype, natursti etc og kanskje blir det også plass til en BMX bane. Utkikkstårnene i buffersonene vil stå til disposisjon for dem som vil studere fuglelivet. Alt dette vil gi utendørsarenaer for skolens og grendeområdets bruk til trening, fritid og fysisk aktivitet. Skolens



Kirke i Kronsberg i nærheten av Hannover.

FOTO: ARDILA

kroppsovningshall bør bli en miniidrettshall hvor det legges spesielt til rette for turn, RS og trim. De tre grendesentrene med barneskoler dekker hele Fornebu-området slik at hvis bibliotekene i disse tre sentrene åpnes som grendebibliotek for barn og unge, får vi et tilbud til alle framtidige beboere på Fornebu. Biblioteket ved Storøya grendesenter vil naturlig bære preg av sentrets natur og miljøprofil.

Det er de samme ungene som får sin læring i musikk og estetiske fag ved skolen som er elever ved kulturskolen. For de tre barneskolegrendesentrene bør derfor kulturskolens tilbud sees i sammenheng med skolens tilbud til beste for ungene. Barna kan da dyrke både sine talenter og sin glede både før og etter kl. 14.00 med de samme lærerkreftene. Storøya grendesenter bør som de andre sentrene gi rom for øving og framføring av flere kulturformer.

Grendesentrets lokaler, utearealer og innhold burde kunne gi skolefritidsordningen et innhold med både læring og lek eller kanskje bare venting på at mor eller far dukker opp.

Grendesentrets beboere skal kunne bruke sentrets lokaler til møter og forsamlinger og ta en pause i Storøya Naturkafé som også er kantine for skolen og byr foresatte på en kopp kaffe mens de venter på at den håpefulle skal bli ferdig med treningen. Parkområdene rundt sentret bør også bli et sted for rekreasjon og en møteplass.

Grendesentret skal bli et senter for alle generasjoner. Grendesentrets idretts-, kultur- og fritidstilbud må også være attraktive for seniorerne og ungdomsgruppen 12–15 år skal også ha sine tilbud og aktiviteter i sentret.

Storøya grendesenter bør også få sin Familiesentral med samhandling mellom barnehage og helsetjenester. Storøya barnehage kan da i tillegg til vanlige barnehageplasser ha en naturbarnehage som bruker både nærområdet, sjøen og marka.

9.3 OKSENØYA GRENDESENTER HISTORIE OG NÆRINGS LIV

Dette er sannsynligvis det siste barneskolegrendesenter som bygges og befolkningsutviklingen vil vise om det da er behov for skole eller bo og behandlingssenter. Oksenøya vil ligge omgitt av områdets laveste bebyggelse, men vil ikke ha Storøyas naturområder i sin nærhet. Sentret vil nærmest ligge i et forstadsområde omgitt av forstadsbebyggelse og noe næringsområder. Nærheten til Norske Skog som har sin forankring mot så vel det norske skogbruk og landsbygda som det internasjonale industrimiljø, burde gi grunnlag for et samarbeid med skolen. Grendesentrets miniidrettshall kan bli en spesialhall for volleyball og badminton og volleyballprofilen kan styrkes ved utendørs sandvolleyballbaner. Uteområdene bør for øvrig opparbeides med fotballbane og sprettballbane som kan islegges om vinteren.

Kulturskolen bør som for de andre grendesentrene integreres i skolens øvrige virksomhet og sentrets lokaler bør utformes for å gi rom for øving og framføring for skole, kulturskole og beboeraktivitet for øvrig. I Oksenøya grendesenter bør det som for de 4 andre grendesentrene legges vekt på kunstneriske utsmykning i bygninger og uteområder. Kanskje bør det avsettes en viss prosent av byggekostnadene til slik utsmykning.

I Oksenøya og Storøya grendesenter bør det finnes et tilrettelagt fritidstilbud til ungdomsgruppen 12–15 år. Tradisjonelt har dette vært et eget fritidssenter, men utfordringen her kan være å se hvordan sentrets lokaler og fasiliteter kan brukes til slike organiserte tilbud og så supplere med eventuelle tilleggsarealer.

Oksenøya får sitt grendebibliotek og kanskje kan samarbeidet med Norske Skog gi biblioteket et særpreg når det gjelder innhold og aktiviteter og kanskje også noen ressurser. Også her bør vi finne et servicetorg som gir nødvendig informasjon og det kan kanskje gjøres forsøk med post- og banktjenester ved servicetorget.

Helsestasjonen med skolehelsetjeneste har sin plass i Oksenøya Familiesentral sammen med et barnehage tilbud.

Kan vi se for oss at et antall eldre som bor i grendeområdet, har skapt et spennende og aktivt samarbeid mellom Oksenøya grendesenter og Fornebu eldresenter i områdesentret. Den lokale pensjonistforening bruker som andre sentrets lokaler til møter, selskaper og forsamlinger og sentrets Oksen café har vist seg å bli lokalmiljøets treffsted for alle generasjoner. Pensjonistlaget har overtatt driften og skolens elever og lærere og tørste volleyballspillere har aldri opplevd maken til service.

9.4 GRENDESENTER MED BARNESKOLE

	Aktivitet/tilbud	Kommentar
Skole	1.–7. klasse Informasjonsinnhenting Informasjonsbearbeiding Gjøre og utforske Formidling, utfoldelse og opplevelse	
Skolefritidsordning	1.–4. klasse Læring og lek	
Barnehage	Barnehage tilbud	Familiesentral
Kultur	Øving og framføringslokaler Kulturskole Utstilling og utsmykning	
Idrett	Miniidrettshaller og utendørs ballbaner og isbaner Aktivitetsflater Trim, trening og konkurranser	Hver minihall tilrettelegges spesielt for bestemte idretter Organisert og egenorganisert aktivitet
Grendehus	Møte og forsamlingslokaler Kafe Torg og park	
Ungdom og fritid	Fritidstilbud 12–15 åringer	Organisert og egenorganisert aktivitet
Bibliotek	Grendebibliotek IKT-kafe	
Eldre	Kultur og fritidsaktiviteter for seniorer	
Helse	Skolehelsetjeneste	Familiesentral
Servicetorg	Offentlig informasjon	Ligger sentralt i biblioteket
Oppvekstgrupper		
Annen tjenesteyting		

9.5 HUNDSUND GRENDESENTER

IDRETT og IKT

Denne skolen er den ungdomsskolen som ligger nærmest IT-Fornebu og Telenor og her ligger forholdene til rette for et aktivt IKT samarbeid med et av landets mest spennende teknologiske miljøer.

Idrettsmiljøet på Snarøya har sin base her med fotballbane, tennisbaner, bandybane, klubbhus, Curlinghallen og gymsalen ved Snarøya skole. Planleggingen så langt legger til rette for nye idrettsanlegg i området og dette bør følges opp og gi dette grendesentret sitt preg. I tilknytning til skolen bør det bygges en idrettshall som gir plass til håndball og innebandy. Hallen bør ha et godt styrketreningstilbud, eventuelt i samarbeid med et treningsstudio. Kunstgressbanen og friidrettsanlegget bør bygges her og skulle det bli midler til en kunstisbane, bør den også legges hit for å styrke bandymiljøet på Snarøya. Den svømmehallen som ligger i programmet er også tenkt lagt hit hvis det da ikke blir en løsning med et badeanlegg ved Rolfstangen.

Grendesentertanken kan nedtones noe i de to grendesentrene som huser ungdomsskoler. Sentrets lokaler bør selvsagt kunne brukes av grendeområdets beboere til møter, forsamlinger, øving og framføring men skolens behov kan prioriteres. Biblioteket kan være for skolen da innbyggerne har et godt tilbud i Fornebu-biblioteket i områdesentret og i de tre grende-bibliotekene. Også her må vi huske den kunstneriske utsmykningen til glede for elever, lærere og andre brukere av sentret.

Godt samarbeid mellom tjenester som arbeider med forebyggende oppvekstarbeid er avgjørende for de unges oppvekstmiljø. Ved Hundsund og Holtekilen bør sam-

arbeidet mellom skolen, PPT-tjenesten, barnevernet, ungdomstjenesten, sosialkontor, politi, utekontakten og kanskje flere videreføres og styrkes. Disse tjenestene må få lokaler og man bør kunne utrede en lokal organisering der administrativ sektortenkning er borte. Med minst 15 000 innbyggere på Fornebu vil det bli et stort behov for voksenopplæring. Dette åpner for at Hundsund og Holtekilen grendesenter kan formalisere et samarbeid med Folkeuniversitetet, IT-Fornebu og andre om tilrettelegging for voksenopplæring på ettermiddags og kveldstid. Dette kan gi skolene utstyr og muligheter som kan komme ungdomsskoleundervisningen til gode.

9.6 HOLTEKILEN GRENDESENTER

KULTUR OG OPPVEKST

Holtekilen blir sannsynligvis ungdomsskole nr. 2 i Fornebu-området, men vil være nødvendig for å gi ungdommen på Fornebu og i Lysakerområdet skoletilbud. Holtekilen grendesenter vil bli liggende helt i utkanten av Fornebuområdet.

Mens Hundsund grendesenter får en idrettsprofil kan Holtekilen få en kulturprofil. Dette kan gå som en rød tråd i skolens læring og gi skolen en profil. Dette vil kreve at sentret utformes slik at deler framstår som et kulturverksted der kanskje Kilen musikkstudio vil være en av elevenes stolthet.

Sentrets idrettsanlegg blir mer tradisjonelt, men mini-idretts-hallen bør tilrettelegges for kampsport. Summen av hallene og idrettsanleggene i Fornebu-området vil da gi et tilbud til de aller fleste idretter.

Holtekilen ungdomsskole får skolebibliotek, men innbyggerne for øvrig henvises til Fornebu-biblioteket og grendebibliotekene. Avstanden til Fornebutårnet er ikke lang. Også her bør sentrets lokaler kunne leies ut til områdets beboere til forskjellige aktiviteter, men som på Hundsund bør skolen og kulturverkstedets behov prioriteres.

I Holtekilen som i Hundsund bør det legges vekt på samarbeid mellom de tjenestene som arbeider med forebyggende ungdomsarbeid.



Skole i Dyrløkkeåsen som et multisenter i Drøbak.

FOTO: ARDILA

9.7 GRENDESENTER MED UNGDOMSSKOLE

	Aktivitet/tilbud	Kommentar
Skole	8.–10. klasse Informasjonsinnhenting Informasjonsbearbeiding Gjøre og utforske Formidling, utfoldelse og opplevelse	
Skolefritidsordning		
Barnehage		
Kultur	Øving og framføringslokaler Utstilling og utsmykning	
Idrett	Idrettshaller og utendørsanlegg Organisert og egenorganisert aktivitet	Hver idrettshall tilrettelegges spesielt for bestemte idretter Trening og konkurranser Base for idrettslag
Grendehus	Møte og forsamlingslokaler	
Ungdom og fritid	Idretts og kulturtilbud	Organisert og egenorganisert aktivitet
Bibliotek	Skolebibliotek med IKT	
Eldre		
Helse	Skolehelsetjeneste	
Servicetorg		
Oppvekstgruppe	Skole, PPT, Barnevern, Ungdomstjenesten, Utekontakt, Sosialkontor, Helse og Politi	Samarbeid for et godt oppvekstmiljø
Annen tjenesteyting	Voksenopplæring	



Kunstneriske utsmykning i en skole i nærheten av Helsinki.

FOTO ARDILA



To boligeeksempler med gode estetiske kvaliteter.

FOTO: ARDILA

10. OPPFØLGINGSPROSJEKTER

Prosjektgruppen har i sitt arbeid sett behov for utdyping av noen tema. Det er derfor utarbeidet egne notater for disse. Notatene er delvis en utdyping av samlokaliseringsgruppens rapport og delvis en beskrivelse/diskusjon av viktige oppfølgingsprosjekter. Her kommer noen sentrale utdrag fra notatene. For øvrig vises til notatene som finnes som egne vedlegg.

10.1 Eldresenter og boliger med service

Eldresenteret skal dekke Fornebuområdet og må ligge i områdesentret. Målgruppen er eldre over 60 år og tilbudet er et ledd i kommunens forebyggende tiltak. Tiltakene vil rette seg mot både yngre pensjonister og eldre som pga sykdom eller aldersforandringer har et særlig hjelpe og oppfølgingsbehov.

Et viktig forebyggende og rehabiliterende tiltak vil være et basseng. Dette har tidligere ikke vært beskrevet, men vi vil sterkt anbefale at det blir lagt inn i arealdisponeringen og sees i tilknytning til selve eldresentret. Dette betyr at det må etableres en rehabiliteringsavdeling som en del av eldresentret.

Boliger med service kan ligge i tilknytning til eldresentret i områdesentret, men også i tilknytning til grendesenter.

10.2 Familiesentraler. Samlokalisering og samhandling mellom barnehager og helsestasjoner i grendesentre.

Familiesentraler, slik de er etablert i Sverige, består vanligvis av en helsestasjon og en åpen barnehage og er en møteplass for barnefamilier i et boområde. Familier som henvender seg til en familiesentral skal på et og samme sted få tilbud om de tjenester som er av betydning for barnets oppvekst og foreldrenes rolle som foreldre. Ved en samlokalisering vil vi lettere kunne få kontakt

med familier med behov for ekstra støtte og hjelp. Ved å åpne for et nært samarbeid mellom jordmødre, helseøstre, leger, førskolelærere, sosial- og barnevernкуратор, familierådgivere og psykologer vil familier få treffe ulike yrkesgrupper samtidig og få et tilbud ut fra samlet kunnskap. Det å samarbeide og samordne ressurser på forebyggende plan på denne måten, vil også kunne være økonomisk lønnsomt på lengre sikt. Aktiviteter som kan drives i en familiesentral er i tillegg til åpen barnehage;

svangerskapskontroll, -kurs, barnekontroll og gruppevirksomhet for foreldre i tilknytning til dette, barselgrupper, åpen helsestasjon med temadager, fedregupper, grupper for kvinner med minoritetsbakgrunn og grupper for mødre som trenger spesiell oppfølging i foreldrerollen.

Fornebu er et svært aktuelt sted for lokalisering av familiesentraler. I et boområde med ca. 15000 innbyggere kan det være aktuelt med 2–3 familiesentraler.

10.3 Hvordan kan grendesentrenes bygninger og utearealer utformes for å tilfredsstille brukerne ?

For å få til sambruk og samlokalisering på grendesentrene er det viktig å ta utgangspunkt i både skolens og andres behov for lokaler.

Vi må da se på kroppsøvningsarealer i forhold til idretten, forsamlingslokaler i forhold til kultur m.m. Sambruk skal fremme at bl.a kultur, idrett og skole når sine mål. Dette kan gjøres ved å vektlegge fleksibilitet både ute og inne, samtidig som man tar hensyn til funksjonaliteten, slik at det blir nok rom til alle funksjoner.

PRAKTISKE ORDNINGER:

Det er viktig med en rekke praktiske ordninger i et bygg med sambruk og samlokalisering. Et lite, men viktig område her er nøkkelsystem. Her må det legges til

rette et nøkkelkortsystem som gjør det lett for alle brukere, men samtidig sikkert. Man må legge opp til moderne teknologi med hensyn til bruk av ventilasjon, lys etc. En økonomisk modell som ivaretar helheten er helt nødvendig for å få til sambruk og samlokalisering. Videre må grendesentrene styres etter en organisasjonsmodell som tilfredsstiller brukere og visjonen.

Anleggene må tilrettelegges som flerfunksjonelle anlegg sommer som vinter. Her kan vi kombinere ballbane med skøytebane, sykkelcross med skileik, joggeløype med skiløype, her finner vi benker og uteklasserom. Det er også viktig å stimulere sanser som syn og hørsel. Målet må være å øke lysten til aktivitet og det sosiale liv. Her vil vi også finne rennende vann, dammer, amfi, danseplass og grillplass. Her kan naboene også bruke arealene.»

LAGERAREALER SOM FORUTSETNING FOR Å LYKKE:

Det er viktig med tilstrekkelige og fornuftig utformede lagerarealer for at aktivitetene i bruksarealene skal fungere etter forutsetningene. I grendesentrene og område-sentret der sambruk og samhandling er bærende elementer er gode lagerarealer forutsetning for å lykkes.

10.4 Hvordan organisere brukermedvirkning og brukerstyring av tjenester og tilbud på Fornebu?

For å være brukerorientert og oppnå brukermedvirkning har man brukt flere redskap. For eksempel, folkemøter (høringsrunder av kommuneplanen), mobilisering av beboerne ved nærmiljøtiltak, engasjert frivillige organisasjoner i lokalsamfunnsutvikling og brukerundersøkelser. Fornebu er, og det kan ikke sies nok, et unikt prosjekt. Mulighetene er mangfoldige. Vi har et område uten eksisterende boliger, uten innbyggere. Men vi har en del muligheter for å få brukermedvirkning inn på et tidlig tidspunkt.

Virkemidler:

- Å informere fremtidige beboere gjennom Fornebu (Boligspår om rettigheter/plikter og gjensidige forventninger.
- Å bruke paraplyorganisasjoner som Idrettsråd, Bærum Velforbund, Eldreråd, ungdommens kommunestyre, Norsk Handikapforbund osv. som samarbeidspartnere i plan- og realiseringsfasen.
- Å være i dialog med de største bedriftene (arbeids-givere) om ønsker og forventninger.
- Å spre informasjon om Fornebuplaner, Bærum kommunes rolle og de mulighetene vi kan tilby.
- Å være representert på informasjonsmøter for potensiale kjøpere hos meglere/utbyggere.
- Informasjonsmøter på skoler (Holtekilen/Snarøya).

Dette er noen eksempler for å møte fremtidige beboere med informasjon, og det finnes sikkert flere.

Den kommunale tilretteleggingen på Fornebu må være i tråd med den utvikling og de forskjellige faser enhver «grend» skal gjennom. De kommunale tjenester er tilstede; så vel de harde (teknisk service) som de myke (helse & sosial). En prosjektkoordinator/ombudsperson kan være aktuelt. Han/hun skal være rådgiver/veileder/koordinator, der hvor byggeaktivitetene finner sted. Han/hun skal ha en dialog med de aktørene som er delaktig i byggeprosessen, se på samspillmuligheter, fange opp signalene fra innflyttere, skal ivareta at kommunale lokaler blir bygd og utviklet etter planlegging/formål og følge utviklingen med stor bevissthet. Prosjektkoordinator/ombudsperson flyttes fra grend til grend i tråd med utbyggingen og benytte seg av erfaringen og utviklingen kommunen gjør underveis i Fornebuprosessen.

10.5 Informasjon og tjenesteyting i Servicetorg

10.6 Samhandling i grendesentre – utvikling av holdninger – «trening i samhandling».

Erfaring, kunnskaper og kompetanse er vår faglige ramme. Bærum kommune har høyt kvalifisert personal. De ansatte er faglig sterke og personalet er mangfoldig i sin bredde. Vi føler oss trygge i forhold til vår egen kompetanse, men fremtiden krever mer av oss, vi skal tenke helhetlig. Ikke bare ut fra vårt egen fagfelt men vi bør også spørre oss selv «Hva betyr mine handlinger for andre og hva kan jeg hente fra andre fagområder?» På denne måten er summen av en pluss en mer enn to (1+1>2) for ofte ligger en stor verdi i samarbeidet selv m.a.o. samhandling mellom de forskjellige fagene/kompetanse er en gevinst i seg selv. I tillegg oppstår det flere muligheter og man lærer å se på muligheter isteden for begrensninger.

Vi må endre holdninger og tankegang for å kunne samhandle:

- Vi må fra profesjonstenkning til helhetlig tenkning
- Vi må tørre å se mulighetene isteden for begrensningene
- Vi skal satse på vinn/vinn isteden for tape/vinn-situasjoner
- Vi skal involvere annen kompetanse, ikke utestenge den
- Ingen demokratisk avstemning men consensus
- Invitere andre til å titte over gjerde
- Være åpen for læring og å lære bort
- Vi må dra i samme retning mot felles mål.
- Vi må være brukerfokusert.



Norsk Skog, et næringsprosjekt som bruker «tunorganiserig» for å organisere sine bygninger.

FOTO: ARDILA

Kan man lære å samhandle?

For å samhandle trengs det både læring og holdningsendringer. Åpenhet, involvering, villighet til å dele er allerede nevnt. Aktørene må samles og konfronteres med hverandres kompetanse, fagfelt og kultur. Så må man legge opp til en prosess med fellesopplæring/trening. Dette kan for eksempel være:

- Kunnskapsdeling.
- Consensustrening.
- Lære om samarbeid og å sette sammen team.
- Leder- og medarbeiderutvikling.
- Metoder for brainstorming.
- Entreprenørskap.

Her kan man velge etter behov ut fra den samlede kompetanse.

10.7 Forebyggende oppvekstarbeid i grendesentre

Forebyggende arbeid må være langsiktig, en kontinuerlig prosess, basert på hva som virker (empiri), være helhetlig med tidlig intervensjon på problemområder.

Alle aktører må samordne sin innsats. Det bør opprettes en modell med et områdeutvalg der offentlig aktører, frivillige org. og foreldre gjennom FAU har et felles ansvar for oppvekstmiljøet i sitt område. De bør disponere egne midler til nærmiljøtiltak i sitt område. Utvalget må ha en fast kjerne som ikke er for stor. De vil ha ansvar for natteravning, ulike nærmiljøtiltak som

stimulerer beboere til å møtes på tvers av kulturer, alder og interesser. Det har en preventiv effekt på utvikling av uheldige ungdomsmiljøer og kriminalitet.

De viktigste offentlige aktører er PP-tjenesten, barnevern, helsetjenesten, skole og politi. Ungdomstjenesten, utekontakt, sosialkontor er aktører som trekkes inn etter behov. Foreldre er representert gjennom FAU, mens frivillige org. er representert gjennom sine deltakere.

I et grendesenter blir skolen meget sentral. Sambruk med andre tiltak er drøftet. Det kan være flere gode løsninger der skolen mer er et oppvekstsenter enn ren skole. Barnehagen er et pedagogisk tilbud inkludert i et slikt oppvekstsenter, med helsestasjon eller familiesentral. Tilbud til yngre ungdom må også være med her. Eldre ungdom skal gis mulighet til alternativ aktivisering bl.a. gjennom spenningsaktiviteter i hangaren. I tillegg må det være en ungdomskafé i områdesenteret. Ungdom skal medvirke til drift, mens vi følger opp med voksenkontakt.

10.8 Sikring av kulturen i de offentlige bygg

Med enkle, men bevisste grep vil man i planleggingen av de offentlige bygg på Fornebu kunne legge til rette for gode kulturopplevelser gode møteplasser.

Kulturen skal ha en plass i alle offentlige bygg. Stor eller liten. Ved små grep kan vi legge til rette for gode opplevelser. Lyd og lys, hever enhver fremføring innen arbeid, skole eller kulturliv.

Hvor finner vi nøkkelen til dette kreative miljøet på Fornebu?

Den finner vi:

- I rommet der man setter seg sammen tidlig i tegnefasen for å se på hvilke muligheter som ligger i de «gode» løsningene.
- I de tekniske løsningene som gir full fleksibilitet/ flerbruk
- I teknisk utrustning som gir kvalitativt gode opplevelser
- I bygget som er verken mitt eller ditt .
- I bygget som setter mennesket og møtestedet i sentrum

11. VIDERE ARBEID

11.1 Oppfølgingsprosjekter

Med grunnlag i det arbeidet gruppen har gjort, er det lagt rammer for den konkrete programmering og planlegging av de enkelte grendesentrene og områdesentret. Hvordan grendesentrenes bygninger og arealer skal utformes for å imøtekomme brukernes behov gjennom sambruk og samhandling, vil stå sentralt i det videre arbeid. Gruppen vil anbefale at det i tillegg arbeides spesielt med noen prosjekter. Disse er:

Forebyggende oppvekstarbeid

1. Familiesentraler i grendesentrene.
2. Forebyggende oppvekstarbeid i grendesentre.

Disse to tiltakene bør utvikles samtidig med programmering og realisering av det/de første grendesentrene og integreres i dette arbeidet.

Bruker/innbygger

3. Brukermedvirkning og brukerstyring av tjenester og tilbud på Fornebu.
4. Informasjon og tjenesteyting i Servicetorg

Brukermedvirkning og brukerstyring er en aktuell spørsmålsstilling allerede i dag. Planleggingen er godt i gang og den første næringsutbyggingen nærmer seg fullførelsen, men vi kjenner i dag ingen innbyggere og brukere på selve Fornebu. Hvem som skal delta i den videre planleggingen og hvordan de skal trekkes med, er derfor spørsmålsstillinger det bør tas tak i nå.

Informasjon og tjenesteyting i Servicetorg er aktuelt i Fornebu Områdesenter og bør tas opp samtidig med og integreres det videre arbeidet med programmering og realisering av områdesentret.

Organisering

5. Område og grendesenterorganisering

6. Samhandling i grendesentre – utvikling av holdninger – «trening i samhandling».

Disse to prosjektene gir muligheter til nytenking i offentlig forvaltning og tjenesteyting.

Fornebuutbyggingen med sine rammer og forutsetninger gjør at vi kan bruke den som et verksted for utvikling av nye måter å organisere og samhandle både internt i kommunal forvaltning/tjenesteyting og sammen med annen offentlig tjenesteyting, private tjenesteytere/organisasjoner og innbyggere/brukere. Disse spørsmålsstillingene egner seg derfor godt til et utviklingsprosjekt som med fordel kan starte nå.

11.2 Oppfølgingskonferanser

Gjennom sammensetning av prosjektgruppen er det sikret kontinuitet fra arbeidet i samlokaliseringsgruppen. Gjennom prosjektgruppens arbeid er det også søkt å forankre problemforståelse og mulighetsvurderinger i linjeorganisasjonen. Det sier seg imidlertid selv at det finnes mye erfaring og iderikdom i kommunens organisasjon som prosjektgruppen ikke har kunnet hente frem og spille på i den korte tiden gruppen har vært i arbeid. Den rapporten som foreligger må først og fremst betraktes som en plattform for bredere diskusjon innad i organisasjonen både på administrativt og politisk plan. Når en slik diskusjon er gjennomført kan det være aktuelt å presentere utfordringene på Fornebu for et bredere publikum der både private og andre offentlige organer og instanser kan være med å gi rammebetingelser for utprøving av nye former for organisering av offentlig og privat tjenesteyting. Med dette som bakgrunn foreslås at det gjennomføres konferanser i to trinn – først en internt med sikte på bredere forankring av utfordringene i Bærum kommunes organisasjonen og deretter en bred anlagt konferanse med deltagelse fra brukere samt fra privat og offentlig tjenesteyting.



Hofftunet i Oslo, et vellykket eksempel som beboere beskriver som et meget trygt og godt sted å bo i. FOTO: STATSBYGG